

Teresa Kostkiewiczowa

Pracownia Historii Literatury Oświecenia IBL w Warszawie

Biuletyn Polonistyczny 31/5 (111), 7-10

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRACOWNIA HISTORII LITERATURY OŚWIECENIA IBL W WARSZAWIE

Pracownia liczy ośmiu pracowników: prof. dr Teresa Kostkiewiczowa (kierownik), prof. dr Zofia Sinko, doc. dr hab. doc. dr hab. Krzysztof Dmitruk, Zbigniew Goliński, dr Jerzy Snopek, mgr mgr Marek Bieńczyk, Tomasz Chachuleki, Ewa Juzoń.

Wszyscy pracownicy prowadzą badania w zakresie historii literatury drugiej połowy XVIII w. i pierwszego dwudziestolecia wieku XIX i wyspecjalizowani są w różnych zagadnieniach szczegółowych dotyczących tej epoki. W tej sytuacji Pracownia podejmuje inicjatywy badawcze o charakterze historycznoliterackim, w których uczestniczą wszyscy jej członkowie, a także realizuje badania o węższym zakresie problemowym, które prowadzone są przez mniejsze zespoły lub poszczególne osoby.

I. Prace mieszczące się w pierwszej sferze działań obejmują przede wszystkim przygotowanie dwu publikacji zbiorowych o charakterze syntetycznym:

1. "Pisarze polskiego Oświecenia 1740-1820", t. I-III. Publikacja pod red. Z. Golińskiego i T. Kostkiewiczowej w charakterze, adresie czytelniczym i celach zbliżona do "Obrazu literatury polskiej XIX i XX w." zawierać będzie około 150 sylwetek ludzi pióra, wraz z bibliografią i antologią tekstów. W pracach uczestniczą wszyscy członkowie Pracowni oraz badacze Oświecenia ze wszystkich ośrodków uniwersyteckich w kraju.
2. Druga edycja "Słownika literatury polskiego Oświecenia" pod redakcją T. Kostkiewiczowej, opublikowanego w 1977 r., przy współpracy badaczy ze wszystkich ośrodków polonistycznych. Słownik ten zawiera 118 zwięzłych artykułów, dotyczących centralnych problemów i zjawisk kulturowo-literackich

polskiego Oświecenia.

II. Prace indywidualne grupują się wokół następujących problemów:

1. Świadomość literacka polskiego Oświecenia w kontekście europejskim: a) opracowane przez Z. Golińskiego i T. Kostkiewiczową dwa tomy antologii - "Europejskie źródła myśli literackiej polskiego Oświecenia" (50 ark. wyd.); "Myśl literacka polskiego Oświecenia" (50 ark. wyd.) - ze wstępami i komentarzem. Oba tomy złożone do druku w PWN; b) "Krytyka literacka polskiego Oświecenia" - opracowanie syntetyczne autorstwa T. Kostkiewiczowej dla "Vademecum polonisty", złożone do druku w Ossolineum;

2. Badania komparatystyczne i konfrontatywne dotyczące związków literatury polskiej z Oświeceniem europejskim oraz recepcji piśmiennictwa obcego w Polsce. Z tego zakresu powstały w ostatnich latach następujące książki Z. Sinko: "Powiastka w Oświeceniu stanisławowskim" (1982) oraz "Proza fabularna w czasopiśmie polskim 1801-1830" (1988). W przygotowaniu są artykuły tejże autorki o początkach recepcji polskiej literatury amerykańskiej oraz rozprawa "Twórczość Johna Milтона w Oświeceniu polskim".

W tym kręgu badawczym T. Chachulski pracuje nad problematyką russoizmu w twórczości F. Karpińskiego, a E. Juzoń zbiera materiały do recepcji antyku w Oświeceniu polskim.

W tej sferze umieścić można również badania J. Snopka nad wybranym nurtem ideowo-literackim polskiego Oświecenia z perspektywy europejskiej. Jego książka "Objawienie i Oświecenie. Z dziejów libertynizmu w Polsce" (1986) - została wysoko oceniona przez krytykę naukową.

3. Badania kultury literackiej i życia literackiego epoki.

Zajmuje się nimi J. Snopek, który przygotowuje rozprawę habilitacyjną "Kultura literacka regionu krakowskiego w czasach Oświecenia", oraz K. Dmitruk, który opracowuje zagadnienia publicystyki literackiej w tej epoce.

Pracownia planuje podjęcie badań źródłowo-archiwalnych, mających na celu zebranie materiałów do syntetycznego obrazu kultury literackiej epoki.

4. W ostatnim okresie Pracownia podjęła przygotowania do badań nad symboliką literacką polskiego Oświecenia. Prace mieścić się będą w międzynarodowym programie interdyscyplinarnych badań nad symboliką epoki. W ramach tej problematyki mieścić się będzie praca habilitacyjna M. Bieńczyka.

5. Prace edytorskie: przygotowanie pełnej edycji krytycznej "Dzieł zebranych" I. Krasickiego. Pod kierunkiem Z. Golińskiego pracują nad edycją: J. Snopek, E. Juzoń oraz badacze z innych ośrodków. Podjęcie prac edytorskich znajduje się również w planach naukowych T. Chachulskiego.

6. Badania członków Pracowni dotyczą także zagadnień poetyki i stylistyki epoki Oświecenia, szczególnie z punktu widzenia genealogii, teorii gatunków mowy i perswazji językowej. Do tego zakresu należą książki i rozprawy T. Kostkiewiczowej: "Horyzonty wyobraźni. O języku poezji czasów Oświecenia" (1984) oraz prace o metodach perswazji w prozie publicystycznej i o dziejach ody jako gatunku.

III. Pracownia stanowi istotny ośrodek badań nad Oświeceniem o charakterze ogólnopolskim, skupiając literaturoznawców i historyków zajmujących się tą epoką. Dwa razy w roku organizowane są zebrania naukowe gromadzące badaczy z całej Polski. Są one okazją do prezentacji warsztatów badawczych, dyskusji i kontaktów dużego zespołu ludzi zainteresowanych epo-

ką. Pracownia organizuje również ogólnopolskie konferencje dotyczące wybranych problemów epoki (w r. 1984 tematem był antyk w polskim Oświeceniu; planuje się konferencję związaną z rocznicą Sejmu Wielkiego).

Członkowie Pracowni uczestniczą również w pracach innych zespołów zajmujących się epoką Oświecenia, a także w międzynarodowym życiu naukowym. Przedstawiciele Pracowni współpracują trwale z węgierskim ośrodkiem badań oświeceniowych, czego efektem jest publikacja "Lumières en Hongrie et en Pologne", Budapeszt 1988. Redaktorem tomu ze strony polskiej jest Z. Sisko.

Członkowie pracowni biorą też udział w Międzynarodowych Kongresach Oświecenia (Bruksela 1984, Budapeszt 1987), oraz - w miarę możliwości - w mniejszych spotkaniach i kolokwjach międzynarodowych.

Teresa Kostkiewiczowa

styczeń 1988

PRACOWNIA HISTORII LITERATURY I EDYTORSTWA WIEKU OŚWIECENIA WE WROCŁAWIU

(Stan badań)

Prof. dr Elżbieta Aleksandrowska - artykuły przekazane do druku: 1) "Montesquieu i D'Alambert w »Monitorze«. Z warsztatu bibliografa »Monitora«(7)". "Pamiętnik Literacki".

W przygotowaniu: 1) "Józef Koblański. Kronika życia i twórczości" w serii "Pisarze polskiego Oświecenia" ; 2) Uzupełnienie "Wstępu" do tomu "Poezje Wojciecha Miera" (w opraco-